

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಕ'

ಪ್ರತಿಮಾ*

*ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಕೊಡಚಾದ್ರಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹೊಸನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಬರೀ ಕವಿಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದರಾಚೆಗೆ ವಸ್ತು, ಚಿಂತನೆ, ಅಂತಃಸತ್ವಗಳಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರ ಬರಹದಷ್ಟೇ ಅವರ ಬದುಕೂ ಕೂಡ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳ ಒಡಲಾಗಿದೆ. 'ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆ' ಎಂಬ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿದ ವಚನಕಾರರು, ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಣಾಮ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳ ದಾಖಲೆ ಅಥವಾ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಕುರುಹನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿರುವುದು, ಸಹ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಚಿತ್ರಣ, ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳು ಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಿರುವುದು, ಒಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಚನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರು ನಿರೂಪಿಸುವಿಕೆ, ಜನಪದರ ಭಕ್ತಿ-ಭಾವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಬರಹಗಾರರ ಭಿನ್ನ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ಮರುರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾರ ಪಡೆದ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತಾದ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾದ ಆರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ/ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಕನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪು ಪಡೆದಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 'ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಷದವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

Please cite this article as: ಪ್ರತಿಮಾ. (2023). ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಕ'. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 5(1). ಪು.ಸಂ. 24-31

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ

ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವಿಪ್ಲವದ ನಂತರ ಚದುರಿದ ಶರಣರು ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಬಿತ್ತಿದರು. ಆ ಪರಂಪರೆ ತನ್ನದೇ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಿತ್ತು. 14ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಂಡೇಶನ ಒತ್ತಾಸೆಯು ಪೂರಕವಾಗಿ ವಚನಕಾರರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದವು. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ 'ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ' ರಚನೆಗೊಂಡಿತು. "...ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಇವೆ— ಆದರೆ, ಇದು ವಾಸ್ತವವಾದುದಲ್ಲ; ಸಾಧ್ಯಶ್ಯದಿಂದಾದ ಅಪಪ್ರಥೆ. ಈ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಗಳ ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ವಚನಘಟಿತವಾದ ಶಬ್ದಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಂಶ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ 'ಮೂಲ'ವೆಂದರೆ, ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯೇ. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನ(ಪರಿಷ್ಕರಣ)ಕಾರರು 'ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಎದಕ್ಕೂ' ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಅದರೊಳಗೆ ಒಂದೆರಡೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳವೆಂದರೆ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಸೇರಿಸಿರುವರು. ಹೀಗಾದ ಮೂರು ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳನ್ನೇ ನಾವಿಂದು ಹಲಗೆಯ ದೇವರ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಿದ್ದಲಿಂಗನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಗೂಳೂರು ಸಿದ್ದವೀರನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದು."¹ ಹಾಗಾಗಿ ಶಿವಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು (ಕ್ರಿ.ಶ. 14ನೇ ಶತಮಾನ) ಮುಖ್ಯ ಆಕರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇತರೆ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳ ತಾಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುವುದು.

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಪ್ರಭುದೇವರು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗಣಂಗಳೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಅನುಭಾವಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಕನ ಆಗಮನವನ್ನು' ಸಂಪಾದನಕಾರರು ಸ್ವಲ್ಪ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆ ನೀಡಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕದ ಅಂಕಗಳಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾದ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕೃತಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಪಾತ್ರದ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಗೋಷ್ಠಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವೂ ಕುತೂಹಲಭರಿತವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ. ಅಕ್ಕನ ಸಂಪಾದನೆಯ ನಂತರ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಕಂಠುಗಳೂ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಕ್ಕನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕ್ರಮ

ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಪೂರ್ವಾಪರಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಮೇಶ್ವರನ ನಿರೂಪದಂತೆ ರುದ್ರಕನ್ನಿಕೆ ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಡುತಡಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಭವಿಯ ಸಂಗವ ತೊರೆದು, ಲಿಂಗಸಂಗದೊಳು ಅವಿರಳಸಂಗಿಯಾಗಿ,

ಷೋಡಶಪ್ರಾಯದ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾದ ಅಕ್ಕ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಪರವಶಳಾಗಿ, ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿ, ದಿಗಂಬರದುಡುಗೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕೇಶವೆಂಬಬರಂ ಮುಸುಂಕಿಟ್ಟು, ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದತ್ತ ದೃಷ್ಟಿನೆಟ್ಟು, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ವಿಕಳಾವಸ್ಥೆಯೊಳು ತನ್ನ ಮತ್ತು ಲೋಕದ ಪರಿವೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದತ್ತ ಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸದ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಕೌಶಿಕನೊಂದಿಗಿನ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ 'ಪರಶಿವನ ನಿರೂಪದಿಂ' ಎಂದು ಮತ್ತು 'ಭವಿಯ ಸಂಗಮಂ ತೊರೆದು' ಎಂದು ಅಡಕವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.²

ಹಲಗೆಯಾರ್ಯನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಕೈಲಾಸದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಂತರ ಕೌಶಿಕನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಹರಿಹರನ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ರಗಳೆ'ಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.³ ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಗೂಳೂರಿನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳು ಮೊದಲ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಕ್ಕನ ಪಾತ್ರವು ಬಾಹ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲೂ ನಿರೂಪಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಹುಟ್ಟು ಶಿವಭಕ್ತಿಯಾಗಿ, ದಿಗಂಬರೆ ಆದರೆ ಕೇಶಾಂಬರಿಯಾಗಿ, ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಿಣಿಯಾಗಿ, ವೀರ ವಿರಾಗಿಣಿಯಾಗಿ, ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯದ ನವಯೌವನೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ದಿಗಂಬರಿಯಾದ ಕಾರಣವನ್ನು 'ಕೌಶಿಕ ಸೀರೆಯಂ ಪಿಡಿದಳೆಯೆ' ಎಂದು ಹಲಗೆಯಾರ್ಯನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಸಂಪಾದನೆಗಳು ಇದರ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಿಗಂಬರತ್ವ ಅಥವಾ ಕೇಶಾಂಬರ ಸ್ಥಿತಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮಾರ್ಗ/ಹಂತವೇ ಅಥವಾ ಹಲಗೆಯಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಹರನು ನೀಡುವ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪರಿಣಾಮವೇ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಮುಂದಿನ ಸಂಕಥನಗಳೂ ಕೂಡ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ 'ದಿಗಂಬರತ್ವ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳಾಗಿವೆ ಅಷ್ಟೇ.⁴

ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಪ್ರಸಂಗ

ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಗರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನನ್ನು ಕಿನ್ನರಿಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಪೀಡಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭವು ಪೀಡನೆಯೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಎಂಬುದು ಗೊಂದಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ, ಪ್ರಮುಖ ಶರಣಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಖಾಯಂ ಸದಸ್ಯ. ಅಂತವನು ತೀರಾ ಅಶ್ಲೀಲವೆನಿಸುವಂತೆ ಅಕ್ಕನೊಂದಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಶರಣ ಕಥನಗಳು ಭಿನ್ನಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೊದಲ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ; "...ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಿ ತಂದೆಗಳು ಕಂಡು (ಅಕ್ಕನನ್ನು) ಹರುಷಿಸಿ ನೋಡಲು, ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯೊಳ್ ಕಾಮನಂ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಂ ಮಾಡಿ, ಅವರಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು..." ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಹರುಷಿಸಿ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಕಾರ

ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. 'ಹರುಷಿಸಿ' ಎಂದರೆ 'ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪರೀಕ್ಷೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಗೂಢವಾಗಿಡುತ್ತದೆ. ಹರುಷಿಸಿ>ಪರುಷಿಸಿ>ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿ, ಆಕೆ ಕಾಮನನ್ನು ಸುಟ್ಟವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅಕ್ಕನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯರ ಭೇಟಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವೋ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವೋ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಲಗೆಯಾರ್ಯನ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭವು ವರ್ಣನಾ ವಿಲಾಸಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿದೆ. ಆತನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಯ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಲಗೆಯಾರ್ಯರು ಚಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.) “ಕಲ್ಯಾಣದ ಹೊರವಳಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಲೀಲಾ ವಿನೋದದಿಂ ಕಿನ್ನರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳು ಬಂದಿರಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಗಳ ದಿಗಂಬರ ವೇಷಮಂ, ನಿರ್ವಾಣದ ನಿಲುಕಡೆಯಂ, ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪಿನ ಲಾವಣ್ಯಮಂ ಕಂಡು ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗಳು –ಈಕೆ ಲಿಂಗಾನುಭಾವ ಸಂಪನ್ನೆಯಾದರೆ ಗುರುತಾಯೆಂದು ಶರಣೆಂಬೆನು, ಅಲ್ಲಾ ದೇಹಲಜ್ಜಾಭಿಮಾನ ಉಳ್ಳಡೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಕೈವಿಡಿದೆನು –ಎಂದು ತನ್ನ ತಾ ನಿಶ್ಚೈಸಿ” ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಕ್ಕ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಅಲೌಕಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಒಪ್ಪದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ: “ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಬಣ್ಣನೆಯ ಪಸರಿಸೆ ನಾನು ಬಿಡುವೆನೇ ಬಾರೆಂದು ತುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯಲಾ ಮಹಾದೇವಿ – ನೀನಿಂತು ಮುಂದುಗೆಡುವರೆ ನನ್ನ ತನುವನೊಪ್ಪಿಸಿಹೆನು, ನಿನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಒಪ್ಪಿಸಲಾತಂ ಸರ್ವಾಂಗಸ್ಥಾನಮಾನಂಗಳಂ ಪರುಷಿಸಿ ನೋಡಲು, ದೇಹಾಭಿಮಾನಗಳಿಲ್ಲದಿರಲಾತಂ ಯೋನಿಯೊಳಂಗುಲಿಪ್ರವೇಶವಂ ಮಾಡಲಲ್ಲಿ ಚಿದ್ಭಸ್ಮವೊದಗಲಾತಂ ನಡುಗಿ ಭೀತಾತುರನಾಗಿ..... ಆ ಅಕ್ಕಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವ ತನ್ಮಯನಾಗಿದರ್ಪನೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದ.....”⁵ ಈ ವರ್ಣನೆಯು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನಾಗರಿಕ ಒರಟು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಅಲ್ಲಮನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. “.....ಆ ಬಸವರಾಜದೇವರು ಪ್ರಭುದೇವರೊಡನೆ ಎನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯರು ವಿರತಿಯಿಂದ ದಿಗಂಬರೆಯಾಗಿ ಕಾಮಾರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರ್ಪಳೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸೆ, ಆ ಪ್ರಭುದೇವರು ಸಕಲ ಪ್ರಮಥರಿಗೆ ಕಾಮಸಂಹಾರಿಯೆಂಬುದಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವ ತೋರಬೇಕೆಂದು ಭಕ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಗಳಂ ಒಪ್ಪಿ ಕಳುಹಲು, ಆ ಪರಮಜ್ಞಾನಿಯಪ್ಪ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಗಳು ದಳದಳನೆ ಇದಿರಿಸಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಂಡು, ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂಷ್ಟರುಷಿಸಿ (=ಸ್ವರುಶಿಸಿ) ನೋಡಲು, ಆ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಗಳು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯೊಳ್ ಕಾಮನಂ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಂ ಮಾಡಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಗಳಿಗೆ....”⁶ ತೋರುತ್ತಾಳೆ. –ಅಂದರೆ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಶರಣರ ಮೌನ ಸಮ್ಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಮೂಲಕ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೂಳೂರಿನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನೇ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ

ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ, ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಶರಣರ ಗಮನ ಅಕ್ಕನತ್ತ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ವಂದಿಸಿದ ಅಕ್ಕನನ್ನು, ಅವಳ ಒಳ-ಹೊರಗಿನ ನಿಲುವನ್ನು ಕುರಿತು, ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ನುಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ, ಆಕೆಯತ್ತ ಅಲ್ಲಮನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ; ಅಲ್ಲಮ-ಅಕ್ಕರ ತರ್ಕಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳು ಅನುಭಾವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಸಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಮನ ಅನುಮಾನಮಿಶ್ರಿತ ನಿಷ್ಕುರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಕ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ಎತ್ತುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದರೆ;

1. 'ಪತಿಯ ಕುರುಹು ಹೇಳು ಇಲ್ಲವೇ ತೊಲಗು'
2. 'ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಸೀರೆಯನಳಿದು ಕೂದಲ ಮರೆಸಲೇತಕ್ಕೆ?'
3. 'ಲಿಂಗಾಂಗವನ್ನು ಬೇರುಮಾಡಿ ಬೆರೆಸುವ ಪರಿಯೆಂತು?' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ; ತನ್ನರಿವಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮದುವೆಯ ನಿವೇದನೆಯ ಮೂಲಕ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ; 'ಕಾಮನಮುದ್ರೆಯ ಕಂಡು ನಿಮಗೆ ನೋವಾದೀತೆಂದು ಆ ಭಾವದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆ' ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅನುಭಾವಿಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯಾಮಾರ್ಗದ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ದೃಢೀಕರಿಸಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಅಲ್ಲಮ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ, ಮಾಚಯ್ಯನವರು ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಜಶರಣೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಲಿಂಗೈಕ್ಯದ ಸ್ಥಾನ-ಕಾಲ-ಸ್ಥಿತಿ ಯಾವುದೆಂದು ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವಂತೆ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ. ತ್ರಿಕೂಟಗಿರಿ, ಕದಳಿ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲವನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ತ್ರಿಕೂಟಗಿರಿ (ಶ್ರೀಶೈಲ) ಏರಿ, ಬಟ್ಟಬಯಲ ಕಂಡು, 'ಕಾಣಬಾರದ ಕದಳಿಯ ಒಳಹೊಕ್ಕು, ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿಯುಂಟು - ನಡೆಯಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಳಗಳೋ ಅಥವಾ ಅನುಭಾವಿಕ ಸ್ತರಗಳೋ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.⁷

ಅಲ್ಲಮನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಮುನ್ನ ಶರಣ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಅವರವರ ಇಚ್ಛೆ, ಭಾವ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗನುಸಾರ ವಿಭಿನ್ನ ಅವಿಮುಕ್ತಿಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು, ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಂಬರಿಸಿದರೆ; ಅಲ್ಲಮ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೂಚನೆಯು; ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯು ಬಹುಶಃ ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಮನಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದ ಅಕ್ಕ; ಶರಣರಿಗೆಲ್ಲ ವಂದಿಸಿ, ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲದತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದೆ ಅಕ್ಕನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

“ಈ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹದೇವಯ್ಯ, – ಹಲಗೆಯಾರ್ಯ – ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ- ಗೂಳೂರು ಸಿದ್ಧವೀರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸುಮಾರು 30-100-50-90 ವಚನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿಯೊಬ್ಬನೇ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಲೈಕ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಲೈಕ್ಯವನ್ನೂ ಪಾಠಶುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು. ಮಿಕ್ಕವರು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಕದಳಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವವರೆಗೂ ಬರೆದಿರುವರು”⁸ ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿಯವರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಬಹುಶಃ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ಯೋಗಾಂಗ ಸಾಧನೆಯ ಭಾಷೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನಾಕಾರರು ‘ಕದಳಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ’ಯನ್ನು ವಾಚ್ಯನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಕಾಮದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ:

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಕಾಮಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ. ಅಂದರೆ, ಅವಳು ಕಾಮವನ್ನು ಸುಟ್ಟವಳು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಅಕ್ಕನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅವಳು ಕಾಮವನ್ನು ಸುಟ್ಟವಳು ಎಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಬಾಹ್ಯದ, ಅಂದರೆ ತನುವಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾದರೆ; ಅಲ್ಲಮನಿಂದ ನಡೆಯುವುದು ಅಂತರಂಗದ, ಅಂದರೆ ಮನ-ಭಾವದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಅಕ್ಕ, ತನು ಮನ ಮತ್ತು ಭಾವ ಶುದ್ಧಿಯಾದವಳೆಂದು ತನ್ನನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಗೌರವಾದರಗಳು ಶರಣರಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ.

“ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಸಿಗುವ ಹೊಳಪುಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

ಸತಿಯೆಂದರೆ ಮುನಿವರು ನಮ್ಮ ಶರಣರು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಪತಿಯ ಜೊತೆ ಇಲ್ಲದ ಸತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಶರಣರು ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಾರೆ... ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂದಾಯಿತು.

ಪತಿಯ ಕುರುಹು ಹೇಳಿದರೆ ಬಂದು ಕುಳ್ಳಿರು, ಅಲ್ಲದಡೆ ತೊಲಗು ತಾಯೆ! – ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಗೌರವ ಯಾವುದು? ಪತಿಯ ಕುರುಹಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ‘ತೊಲಗು’ವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ,ದಿಟ್ಟಿಯಾದ ಅಕ್ಕನೇನೋ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಳು. ಹಾಗಲ್ಲದವರ ಪಾಡೇನು? ಅಕ್ಕನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಭವಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಶರಣರಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಮನ್ನಣೆಯೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆ ಕಾಲದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಾವಲಂಬಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.”⁹

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾದ ಅಕ್ಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸುತ್ತ ಕಾಮಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅಕ್ಕನ ವೈಭವೀಕರಣದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಆಕೆಯ ದೇಹದ

ಮುಖಾಂತರವೇ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡುವುದು ಸ್ವಿಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ. ಸಾಧನೆಗೆ ಹೊರಟ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಲೀ ಗಂಡಿಗಾಗಲೀ ಕಾಮ ಒಂದು ತೊಡರು ಎಂಬುದು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವೈರಾಗ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಕಾಯಸಹಜವಾದ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾದ ಕಾಮವನ್ನು ದಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಶರಣೆಯಾಗಲು, ಭಕ್ತಿಯಾಗಲು ಅನರ್ಹತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗದು. ಅಕ್ಕನ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೂ ಮಹತ್ವವೂ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ದೇಹ ಮತ್ತು ಯೌವನಗಳು ಚರ್ಚೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವುದು, ಕುತೂಹಲದ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದು, ಶರಣ ಚಳವಳಿಯ ವೈರುಧ್ಯದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಬಸವರಾಜು, ಎಲ್. (2011). ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಕೃತಿಯ ಪೀಠಿಕೆ. ಪು.ಸಂ. ಪು.ಸಂ. 38-39
2. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 159
3. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 159-160
4. ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳು, ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ
5. ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ, ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಪು.ಸಂ. 161
6. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 163
7. ನೀ-ನಾನೆಂಬುಭಯ ಸಂಗವಳಿದು ತಾನು ತಾನಾದ ತ್ರಿಕೂಟವೆಂಬ ಮಹಾಗಿರಿಯ ತುಟ್ಟತುದಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಲುಬಟ್ಟಬಯಲು ಕಾಣಬಹುದು ನೋಡಾ. ಆ ಬಯಲ ಬೆರಸುವರೆ ತ್ರಿಕೂಟಗಿರಿಯೊಳಗೊಂದು ಕಾಣಬಾರದ ಕದಳಿಯುಂಟು ನೋಡಾ. ಕದಳಿಯ ಕಳದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಲು ತೊಳಗಿ ಬೆಲಗಲು ಜ್ಯೋತಿಯುಂಟು ಕೇಳಾ. ನಡೆಯಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯೇ, ಗೊಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಪದ ನಿನಗೆ ಸಯವು ನೋಡಾ
8. ಬಸವರಾಜು, ಎಲ್. (2011). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪು.ಸಂ. 175
9. ಸಬಿತಾ ಬನ್ನಾಡಿ. (2010) ಆಲಯವು ಬಯಲಾಗಿ, ಪು. ಸಂ. 155

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಸವರಾಜು, ಎಲ್. (ಸಂ.) (2011). ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಜಯಾ ರಾಜಶೇಖರ್. (2008). ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ-ಅನುಸಂಧಾನ. ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಎಂ.ಎಂ. (ಸಂ.) (1999). ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಮರುಳಯ್ಯ ಸಾ.ಶಿ. (ಸಂ.) (2008). ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳು. ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು.

- ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಸು. (2010). ಹರಿಹರ ಕವಿಯ ರಗಳೆಯ ಕಥೆಗಳು. ಸಾಗರ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಸಬಿತಾ ಬನ್ನಾಡಿ. (2010). ಆಲಯವು ಬಯಲಾಗಿ, ತಿಂಗಳು ಬೆಳಕು ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುಂದಾಪುರ. ಪು.ಸಂ. 31
- ಸಬಿತಾ ಬನ್ನಾಡಿ. (2020). ಹೊಸ್ತಿಲಾಚೆ ಈಚೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ.
- ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್, ಎಸ್. (2014). ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು.